

Arkivsak-dok. 201204707-29
Arkivkode ---/U00
Saksbehandler Magnar Simensen

Saksgang Hovedutvalg for klima, energi og næring 2015-2019 Møtedato 24.04.2019 Sak nr 28/19

Omstillingsloven - Høring av regjeringens forslag om avvikling av loven.

Sammendrag

Den 06.02.2019 la Nærings- og fiskeridepartementet fram høringsforslag om opphevelse av omstillingsloven. I høringsnotatet foreslår departementet at omstillingsloven oppheves som ledd i regjeringens forenklingpolitikk. Det begrunnes med at regjeringen arbeider med å redusere næringslivets kostnader blant annet gjennom fjerning av lover og forskrifter som pålegger næringslivet unødige administrative byrder. Frist for høringsuttalelse er satt til 06.05.2019. Det fremmes sak med forslag til høringsuttalelse som støtter departementets forslag.

Fylkesrådmannens innstilling

Utkast til høringsuttalelse inntatt i saken godkjennes og bes oversendt departementet.

Tønsberg, 18.03.2019

Øyvind Sørensen
fylkesrådmann

Sverre Høifødt
direktør

Vedlegg: Høringsbrev og høringsnotat fra Nærings- og fiskeridepartementet. .

Saker til behandling og eventuelle vedlegg til sakene ligger på www.vfk.no.
Se under Snarvei og velg Politikk: møter og saker.

Direktelink til Politiske møter og saker: <http://opengov.cloudapp.net/meetings/vestfoldfk>

Innledning:

Den 06.02.2019 la Nærings- og fiskeridepartementet fram høringsforslag om opphevelse av omstillingsloven. I høringsnotatet foreslår departementet at omstillingsloven oppheves som ledd i regjeringens forenklingpolitikk. Det begrunnes med at regjeringen arbeider med å redusere næringslivets kostnader blant annet gjennom fjerning av lover og forskrifter som pålegger næringslivet unødige administrative byrder. Det fremmes sak med forslag til høringsuttalelse som støtter departementets forslag. Frist for høringsuttalelse er satt til 06.05.19.

Saksutredning:

Formålet med omstillingsloven av 6. juni 2008 kommer frem av lovens § 1:

«Lova skal leggje til rette for ein prosess der ein vurderer tiltak for vidare drift og andre tiltak som reduserer dei negative konsekvensane for dei tilsette og for lokalsamfunnet når det er på tale å leggje ned ei bedrift.»

I lovens forarbeider Ot.prp. nr. 27 (2007-2008) s. 45 er formålsbestemmelsen omtalt:

«Departementet viser til kapittel 5.1, som omtalar behovet for å innføre ei meldepliktsordning ved nedlegging av næringsverksemd. § 1 inneheld formålet med lova, som er å avgrense dei negative konsekvensane for dei tilsette og lokalsamfunnet, mellom anna å få synleggjort moglege alternativ til nedlegging. Formålet er å vurdere om det er grunnlag for vidare drift, eventuelt med nye eigarar, eller behov for andre omstillingstiltak.

Lova skal styrkje rettane til dei tilsette ved nedlegging av bedrifter og vidare vere eit instrument for å redusere dei negative konsekvensane for kvart enkelt lokalsamfunn som ei bedriftsnedlegging vedkjem.»

Omstillingsloven pålegger bedriftseiere plikt til å rapportere til fylkeskommunen sine planer om nedleggelse eller sterk stillingsmessig reduksjon av bedriften. Formålet med loven er å ha en ordning som kan gjøre det mulig for myndighetene å iverksette tiltak som kan bidra til at levedyktige bedrifter ikke unødig legges ned.

Ved planlegging av nedleggelse av bedrift med 30 ansatte eller flere i de siste 12 månedene eller ved oppsigelse av 9/10 av de ansatte, skal det innkalles til drøftingsmøte mellom bedriftens eiere og ledelse, de ansatte, kommunen, Innovasjon Norge, NAV og mulige investorer. Også flytting av slik bedrift ut av fylket treffes av prosesskravet. I drøftelsene skal det vurderes om det er mulig med videre drift, alternativ drift, drift med nye eiere eller andre omstillingstiltak. Endelig beslutning om nedleggelse kan ikke treffes før prosessen er gjennomført. Lovbrudd kan sanksjoneres med illeggelse av tvangsmulkt eller gebyrer.

Som bakgrunn for forslag om opphevelse av omstillingsloven skriver departementet:

«Forslaget inngår som ledd i regjeringens forenklingpolitikk, der det arbeides med å redusere næringslivets kostnader blant annet gjennom fjerning av lover og forskrifter som pålegger næringslivet unødvendige administrative byrder. Det offentlige behov for kontroll må balansere bedre mot næringslivets behov for forenkling. I regjeringens politiske plattform for en regjering utgått av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og KrF fremgår det at «Regjeringen vil fjerne unødvendig og foreldet lov- og regelverk, herunder fjerne omstillingsloven».

Omstillingsloven ble innført for å stimulere til dialog mellom nedleggingstruede virksomheter og lokale myndighetsorganer, og dermed sørge for omstilling og gi muligheter for videre drift av levedyktige bedrifter.

Det er Nærings- og fiskeridepartementet som har ansvaret for loven, men den nærmere oppfølgingen av bestemmelsene i omstillingsloven er lagt til fylkeskommunen. Det innebærer at det er fylkeskommunen som mottar melding om nedleggelse, og som har

ansvaret for å gjennomføre drøftinger med berørte parter i henhold til lovens bestemmelser.

Etter departementets oppfatning er det usikkert om omstillingsloven har den tilsiktede effekten, herunder om den stimulerer til økt samlet verdiskaping, opprettholder og skaper lønnsomme arbeidsplasser samt bidrar til god omstillingsevne i norsk økonomi. Omstillingsloven ivaretar hensyn som allerede er ivaretatt i annet lovverk, og i det generelle arbeidet med å stimulere til lønnsom næringsutvikling. Etter departementets vurdering fungerer derfor ikke omstillingsloven etter sitt formål, og medfører unødige kostnader for næringslivet. Næringspolitiske hensyn og regjeringens mål om opprydding i unødvendig og foreldet lovverk tilsier at omstillingsloven bør oppheves.»

Nærings- og fiskeridepartementet har bedt høringsinstansenes syn på:

- Om omstillingslovens bidrag til næringspolitiske mål og eventuelt hvor man anser at loven ikke bidrar til næringspolitiske mål.
- Om det er oppnådd eventuelle vesentlige resultater som følge av omstillingsloven og som ikke kan oppnås gjennom bestemmelser i arbeidsmiljøloven og hovedavtaler mellom partene i næringslivet.
- Informasjon og dokumentasjon om kostnader for bedrifter, fylkene og andre involverte aktører som har gjennomført drøftelsesprosesser i henhold til omstillingsloven ev en identifisering av hvilke typer kostnader bedriftene har pådratt seg som følge av omstillingslovens bestemmelser, og som en ellers ikke ville ha hatt.
- Om det kan sannsynliggjøre at drøftelsesprosessen etter omstillingsloven hindrer nedleggelse av produksjon og bedrifter eller har vært avgjørende for etablering av ny produksjon, nye bedrifter eller formidling av arbeidstakere til nytt arbeid som ellers ikke ville ha skjedd.

I de 10 årene siden loven trådte i kraft, har fylkeskommunen mottatt drøyt 20 henvendelser knyttet til mulige saker. Flere av disse har ikke vært aktuelle, da de ikke møter lovens kriterier – i hovedsak fordi det er mindre enn 30 ansatte involvert. Av opptil 15 saker, har fylkesrådmannen valgt å åpne aktiv prosess i henhold til loven i tre saker.

I forståelse med politisk ledelse, Innovasjon Norge, NAV og LO i Vestfold har fylkesrådmannen valgt å avstå fra aktiv prosess med dialogmøter i de tilfeller der det er felles forståelse for at det åpenbart ikke er grunnlag for å oppnå annet resultat. Dette av hensyn til så vel selskapets som egne og øvrige aktørers tidsbruk. I alle saker har dette vært drøftet med aktuell kommune, Innovasjon Norge og NAV, og synspunkter innhentet fra LO i Vestfold. Det lovpålagte prosesskravet i de sakene er ivaretatt gjennom den innledende drøfting mellom involverte aktører der grunnlaget for å innkalle til drøftingsmøte er vurdert.

De tre prosessene som har vært gjennomført er knyttet til bedriftene Denja AS (Orkla Foods Norway), NLI Larvik AS og Bridon–Bekaert Scanrope AS. Alle tre endte med at bedriften ble nedlagt i tråd med selskapets intensjon. Dog med den presisering at det i den siste prosessen ble gitt et utvidet tidsvindu for de tillitsvalgte til å framforhandle bedre sluttavtaler for flere ansatte enn selskapets opprinnelige tilbud.

Fylkesrådmannens bemerkninger:

Fylkesrådmannen erfarer at i Vestfold rår verken fylkeskommunen, kommunene eller virkemiddelapparatet over reelle virkemidler egnet til å endre resultatet når eier først har vurdert videre drift som uten markedsmessig grunnlag. Også derfor har det i de fleste tilfeller ikke vært åpnet aktiv prosess i den forstand at alle parter er innkalt til drøftingsmøte. I stedet er prosesskravet i de sakene håndtert gjennom forberedende og avklarende muntlig dialog. I respekt for selskapets og de offentlige aktørenes tidsbruk har mer omfattende prosess kun vært åpnet i de tilfeller det muligheten for å få et annet utfall ble ansett reelt.

Fylkesrådmannen har valgt å fremme innstilling om at det avgis høringsuttalelse, og at hovedutvalg for klima, energi og næring slutter seg til følgende forslag til høringsuttalelse:

Høringsuttalelse fra Vestfold fylkeskommune:

Nærings- og fiskeridepartementet har bedt høringsinstansenes syn på:

- Om omstillingslovens bidrag til næringspolitiske mål og evt hvor man anser at loven ikke bidrar til næringspolitiske mål.
- Om det er oppnådd eventuelle vesentlige resultater som følge av omstillingsloven og som ikke kan oppnås gjennom bestemmelser i arbeidsmiljøloven og hovedavtaler mellom partene i næringslivet.
- Informasjon og dokumentasjon om kostnader for bedrifter, fylkene og andre involverte aktører som har gjennomført drøftelsesprosesser i henhold til omstillingsloven ev en identifisering av hvilke typer kostnader bedriftene har pådratt seg som følge av omstillingslovens bestemmelser, og som en ellers ikke ville ha hatt.
- Om det kan sannsynliggjøre at drøftelsesprosessen etter omstillingsloven hindrer nedleggelse av produksjon og bedrifter eller har vært avgjørende for etablering av ny produksjon, nye bedrifter eller formidling av arbeidstakere til nytt arbeid som ellers ikke ville ha skjedd.

Gjennom de 10 årene siden loven trådte i kraft har det vært store endringer i Vestfolds næringsliv, med betydelig omfang av omstillinger, etableringer og nedlegginger. I disse årene er mindre enn 15 saker meldt inn til fylkeskommunen. Ut fra en vurdering av hvert enkelt tilfelle sammen med aktuell kommune, Innovasjon Norge og NAV, og synspunkter innhentet fra LO i Vestfold, er det valgt å åpne formell prosess etter loven i 3 av sakene. I de øvrige sakene er det valgt å avstå fra å gjennomføre formell prosess med dialogmøter. Dette ut fra forståelse for at det åpenbart ikke er grunnlag for å oppnå annet resultat, og med hensyn til så vel selskapets som egne og øvrige aktørers tidsbruk. I alle saker har dette vært drøftet med aktuell kommune, Innovasjon Norge og NAV, og synspunkter innhentet fra LO i Vestfold.

Det er vanskelig for Vestfold fylkeskommune å ha sikre oppfatninger om lovens prosesskrav har medført, eller bidratt til, at eiere har handlet annerledes og funnet løsninger som medfører opprettholdelse av bedrift. Fylkeskommunen anser det likevel som lite sannsynlig at loven i særlig grad har hatt en slik funksjon. Hele erfaringsgrunnlaget tilsier at bedrifters eiere og ledelse har gjort seriøse vurderinger og sett etter løsninger med mål om å opprettholde virksomheten før de retter henvendelsen til fylkeskommunen.

Erfaringsmessig har det i hovedsak større innvirkning på næringsutviklingen å ha relevante virkemidler til å støtte og stimulere nyskaping, innovasjon og omstilling i klynger, næringsmiljøer og bedrifter før de kommer i en situasjon der spørsmål om nedlegging kommer på styrets bord. Slik Vestfold fylkeskommune vurderer det, måtte helt andre økonomiske virkemidler vært tilgjengelig om det offentlige skulle oppfatte loven som et relevant verktøy for å påvirke næringsutviklingen.

Vestfold fylkeskommune mener at formålet med loven om å redusere negative konsekvenser for lokalsamfunnet og de ansatte ikke i særlig blir oppfylt gjennom omstillingsloven. For bedrifter som er i en vanskelig økonomisk situasjon, er det viktig å få på plass ny kapital eller redusere bedriftens kostnader, og ingen av virkemidlene oppnås gjennom omstillingsloven.

Negative ulemper for de ansatte ved nedbemanning er ivarettatt gjennom arbeidsmiljøloven. I § 15-2 er det regulert at arbeidsgiver har en plikt til å drøfte hel eller delvis nedleggelse av virksomheten med de ansatte. I drøftingene skal muligheten for videre drift og muligheten for de ansatte til å overtakelse av virksomheten være tema. Ved oppsigelse,

skal det bl.a. foretas en interesseavveining mellom behovet til bedriften og de ulemper oppsigelsen vil påføre den enkelte arbeidstaker jf. § 15-7 annet ledd.

Vestfold fylkeskommune har ikke tallmateriale som viser hvilke kostnader bedriftene, fylkeskommunen eller andre involvert har pådratt seg som følge av gjennomføring av drøftingsprosesser. Ut fra det lille antall saker må fylkeskommunens egne kostnader anses som forholdsvis ubetydelige. Det antas at en mindre del av selskapenes kostnader har vært knyttet direkte til den lovpålagte rapportering og dialog med fylkeskommunen.

Vestfold fylkeskommune støtter departementets forslag om å oppheve omstillingsloven.